THE WEDDING'S THEME IN THE ROMANIAN CULTURED POETRY

Ioan GHEORGHIŞOR
"Petru Maior" University of Târgu-Mureș

Abstract: In the Romanian literature there are two great poems about the wedding, a major event in the people's life. These poems are "Calin (pages of a story)" of Mihai Eminescu and "Nunta Zamfirei" (Zamphira's Wedding) of George Cosbuc. The present work is intending to depict simultaneously the ritual's elements of the Romanian wedding. They appear in these two literary works starting with its protagonists and ending with the rich feast of the "saint beginning day", as the poet Ion Barbu used to call the wedding.

Keywords: the Wedding, Zamphira, ritual, ending, beginning.

Nunta este un eveniment major în viaţa fiecărui om în parte, lipsa acesteia reprezentând, în concepţia populară, un semn de neîmplinire. De regulă, ea are loc toamna, până în postul Crăciunului, după ce recolta a fost strânsă şi după ce vinul proaspăt a căpătat destulă tărie. Când e vorba de nuntă, ne gândim, în primul rând, la protagonişti (miri, nuni, socri), iar mai apoi la nuntaşi, la lăutari şi la joc, la ospăţul bogat cu care se încheie aceasta. De obicei, ea ţinea, în trecut, la ţară, mai multe zile, de la trei până la patruzeci, până când şi „alergătorii" – adică participanţii care asigurau buna desfăşurare a nunţii – se saturau de petrecere.

Oglindirea nunţii în poezia cultă nu este însă pe măsura aşteptărilor. Doar câteva creaţii în versuri au ca obiect al descrierii ceremonialul de nuntă. Dintre acestea se detaşează, prin valoare şi frumuseţe, două capodopere aparţinând unor mari poeţi români: este vorba de poemul ***Călin (file din poveste)*** de **Mihai Eminescu** şi de ***Nunta Zamfirei*** de **George Coşbuc.**

Vom încerca, în cele ce urmează, să prezentăm câteva aspecte semnificative legate de ritualul nunţii, aşa cum este el relevat în operele citate ale celor doi poeţi numiţi mai sus. Demersul nostru va fi organizat punctual şi va încerca să evidenţieze fiecare aspect al nunţii tradiţionale.

1. Alesul

În poezia românească, este ales, dintre cei care vor mâna fetei, cel mai drag şi cel mai frumos. Nu altfel se petrec lucrurile în „Nunta Zamfirei" de George Coşbuc:

„Şi dac-a fost peţită des,
E lucru tare cu-nţeles,
Dar dintr-al prinţilor şirag,
Câţi au trecut al casei prag,
De bună seamă cel mai drag
A fost ales.

El, cel drag! El a venit
Dintr-un afund de Răsărit,
Un prinţ frumos şi tinerel,
Şi fata s-a-ndrăgit de el,
Că doară tocmai Viorel

BDD-A21904 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 12:30:35 UTC)

I-a fost menit.”

Celebrul poem al lui Mihai Eminescu, „Călin (file din poveste)” îl are ca protagonist al nunţii împărăteşti pe „un voinic cu ochi de vultur”, „adânci”, „trişti” şi „dulci”, pe un „zburător cu negre plete”, o „umbră fără de noroc”, „pieritoare”, care are ochii „adânci”, „trişti” şi „dulci”.

În cealaltă nuntă-a gâzelor- mirele este un fluture fudul, ţanţoş, „cu musteaţa răsucită”, care e dus de lăcuste (în loc de cai) într-o „cojiţă de alună” (în loc de caleaşcă).

2. Aleasa

Cele mai cunoscute portrete de mirese din literatura română le găsim în poemul eminescian „Călin (file din poveste)” şi în „Nunta Zamfirei” de George Coşbuc. Amândouă se remarcă prin detaliile care conturează o frumuseţe fizică deosebită.

Fetei de împărat din poezia lui Eminescu i se face un succint portret fizic, ale cărui trăsături sugerează calităţile morale ale acesteia. Prin epitetele „gingaşă” şi „mlădioasă”, prin comparaţia „faţa-i roşie ca mărul”, prin epitul în inversiune „i-s *umezi* ochii” şi prin metafora „o stea în frunte poartă”, care sugerează, printr-o expresie populară, norocul, marele poet evidenţiază delicateţea şi graţia fetei, emoţia şi fericirea ei.

Mireasa are „păr de aur moale”, în care şi-a prins „flori albastre”. Ea are o ţinută elegantă şi un chip fermecător.

Aleasa „mirelui flutur” este, în partea finală a poemului eminescian, o floare, o viorea timidă, care „i-aştepta-ndărătul uşii”, emoţionată, pe nuntaşi.

Zamfira cea cu „mers isteţ” e descrisă de Coşbuc în felul următor:

„Frumoasă ca un gând răzleţ,
Cu trupul nalt, cu părul creţ,
Cu pas uşor.

Un trandafir în văi părea;
Mlădiul trup i-l încingea
Un brâu de-argint, dar toată-n tot
Frumoasă cât eu nici nu pot
O mai frumoasă să-mi socot
Cu mintea mea.”

La fel ca şi mireasa lui Călin, ce avea faţa „roşie ca mărul”, e şi Zamfira, fata lui Săgeată (împăratul ce devine socru în poemul coşbucian), care „roşind s-a zăpăcit de drag”.

Spre deosebire de „craiul bătrân fără de minţi” al lui Eminescu, care îşi alungă unica fată din palat, nefiind de acord cu iubirea ei pentru „zburător”, bogatul tată al Zamfirei nu se opune ca „icoana” lui să se mărite cu cel drag ei- e drept, şi el, tot o odraslă împărătească. Coşbuc îi oferă prinţesei sale frumuseţea absolută, dar nici Eminescu nu s-a lăsat mai prejos, atâta doar că, în cazul eroinei lui, suferinţa a lăsat urme de lacrimi.

3. Nunii

Mihai Eminescu are grijă ca, la nunta lui Călin cu fata de împărat, să existe şi cei doi naşi. La invitaţia socrului, ei ocupă locurile de cinste, conform ritualului străvechi al nunţii:

„Socrul roagă-n capul mesei să poftească să se pună
Nunul mare, mândrul soare şi pe nună, mândra lună.”

Cu alte cuvinte, singurii care puteau fi părinţi spirituali ai mirilor- întrucât îi depăşeau, ca importanţă, pe toţi ceilalţi nuntaşi- nu puteau fi decât cei mai importanţi aştri.

În „Nunta Zamfirei”, nu întâlnim nuni, Coşbuc fiind interesat mai mult de ritualul nunţii şi de relevarea rolului participanţilor la eveniment.

BDD-A21904 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 12:30:35 UTC)

4. Nuntaşii

În genialul poem eminescian la care ne referim, participanţii la nunta împărătească sunt personaje fabuloase specifice basmelor populare româneşti: împăraţi şi împărătese veniţi „din patru părţi a lumii”, Feţi-frumoşi cu păr de aur, zmei cu solzii de oţele”, „cititorii cei de zodii”, „şăgalnicul Pepele”.

Alaiul nunţii gâzelor din „Călin (file din poveste)” este constituit dintr-o ”mulţime de norod” care apare din tufe:

„Dar ce zgomot se aude? Bâzâit ca de albine?
Toţi se uită cu mirare şi nu ştiu de unde vine,
Până văd păinjenişul între tufe ca un pod
Peste care trece-n zgomot o mulţime de norod...”

Alegoria lui Eminescu face ca nunta ţărănească să fie o sărbătoare a micilor vietăţi ale pădurii. „Fapta de căpetenie a insectelor este împerecherea. Nunta de gângănii şi oameni arhaică din *Călin* nu e fără înţeles. Oameni şi insecte, îmbătaţi de codru şi de lac, vin să se împreuneze după un rit milenar”, consemna G. Călinescu.[1]

Fiecare insectă are o îndeletnicire ori un comportament specific oamenilor, ca în fabule. Furnicile cară sacii mari de făină, „ca să coacă pentru nuntă şi plăcinte, şi colaci”, iar albinele „aduc mierea, aduc colb mărunt de aur” din care va face cercei pentru mireasă cariul, „care-i meşter faur”. Fluturii „de multe neamuri”, gândăceii şi cărăbuşii sunt participanţii la această nuntă populară românească (realizată prin personificare), care reproduce întocmai ritualul celui mai important şi mai fericit eveniment din lumea satului nostru prin organizare, desfăşurare, alai şi veselie zgomotoasă. În timpul fabulos în care este proiectată ceremonia, puricii cu potcoave de oţel care sar înaintea nuntaşilor se integrează perfect în decor. Rolul de preot îl îndeplineşte „un bondar rotund în pântec”, îmbrăcat „în veşmânt de catifele”, care cântă „somnoros pe nas ca popii”.

La nunta Zamfirei participă „roiuri de-mpăraţi/ cu stemă-n frunte şi-mbrăcaţi/ Cum astăzi nu-s”, regi „în purpur” şi doamnele asestora, „principi falnici şi-ndrăzneţi”, „logofeţi”, „ghinărari/ de neam străin”, „sfetnicii-nvechiţi în legi”, „nuntaşi din nouăzeci de ţări”, „fete şi feciori”. Apoi:

„Sosit era bătrânul Grui
Cu Sanda şi Rusandra lui,
Şi Ţinteş, cel cu trainic rost,
Cu Lia lui sosit a fost,
Şi Bardeş cel cu adăpost
Prin munţi sâlhui”.

Paltin-crai, Mugur-împărat, Peneş-împărat şi Barbă-Cot completează lista personajelor de basm nominalizate de poet. Eminescu individualizează prin nume doar un singur nuntaş- e vorba de Pepelea (exceptându-l, desigur, pe mirele Călin). În poemul lui Coşbuc, „atmosfera este fabuloasă, ca şi la Eminescu, ca spre a sugera universalitatea fenomenelor, dar ţinuta grupurilor, vorbirea lor e ţărănească.”[2]

La autorul ardelean, întâlnim un „vătaf”care „dă semn din steag”, pentru a porni alaiul de nuntă; în poemul lui Eminescu, craiul, „socrul mare”, e cel care invită oaspeţii la masă, neexistând, la nunta împărătească, un alai, ca în nunţile ţărăneşti. Nu acelaşi lucru se poate spune şi despre cealaltă nuntă, prezentată în finalul cunoscutei creaţii a poetului nostru naţional, unde „vornicel e-un grierel”, care are, ca în nunţile ţărăneşti, misiunea de a conduce

[1] G. Călinescu (1982). *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*. Ediţia a II-a, revăzută şi adăugită. Ediţie şi prefaţă de Al. Piru. Bucureşti: Editura Minerva, p. 464
[2] Ibidem, p. 590

BDD-A21904 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 12:30:35 UTC)

petrecerea. El cere voie, politicos, feţelor împărăteşti să li se alăture şi să se veselească împreună:

„Şi pe masa-mpărătească sare-un greier, crainic sprinten,
Ridicat în două labe, s-a-nchinat bătând din pinteni;
El tuşeşte, îşi încheie haina plină de şireturi:
-Să iertaţi, boieri, ca nunta s-o pornim şi noi alături!”

5. Muzica şi dansul (jocul)

La nunta celor doi tineri din „Călin (file din poveste)” „lin vioarele răsună, iară cobza ţine hangul”. La nunta gâzelor cântă „ţânţarii lăutarii”. La nunta Zamfirei cu Viorel, „alesul alai” are în frunte „muzici multe”şi tinerii se adună „să joace-n drum după tilinci”.

Dacă în poemul eminescian dansul lipseşte, Coşbuc se dovedeşte a fi un maestru al descrierii jocului popular. Criticul literar Al. Piru scria că în „Nunta Zamfirei există „admirabila intuiţie a momentului horei, văzut sub raportul pictural în maniera lui Th. Aman”[3]. Asocierea cu picturalul vine, se pare, din perfecţiunea căutată a mişcărilor, nu din naturaleţea lor:

„Trei paşi la stânga linişor
Şi alţi trei paşi la dreapta lor;
Se prind de mâini şi se desprind,
S-adună cerc şi iar se-ntind,
Şi bat pământul tropotind
În tact uşor.”

În poezia lui Coşbuc, toată lumea joacă la nuntă, inclusiv cei în vârstă:

„Sunt grei bătrânii de pornit
Dar de-i porneşti, sunt grei de-oprit!”.

Peneş-împărat îl „pune la joc” şi pe Barbă-Cot:

„Şi-ntre popor
Sărea piticu-ntr-un picior
De nu-şi da rând!”

„Strofele ingenioase, frazele apăsate şi sentenţioase slujesc de minune scopului”, remarca G. Călinescu.[4]

6. Ospăţul

„Nunta Zamfirei” conţine multe versuri care descriu ospăţul homeric. Imensitatea chefului- „Şi patruzeci de zile-ntregi/ Au tot nuntit”- îl determină pe poet să spună că nu există cuvinte pentru a descrie grandoarea acestuia. Dar versuri precum cele de mai jos sunt totuşi edificatoere:

„Iar la ospăţ! Un râu de vin!
Mai un hotar tot a fost plin
De mese, şi de oaspeţi rari...”.

Petrecerii prelungite, dionisiace din poezia lui Coşbuc i se opune prin sobrietate şi ordine masa întinsă pe malul lacului din „pădurea de argint” eminesciană, unde nimic nu e lăsat la voia întâmplării: „Şi s-aşază toţi la masă, cum li-s anii, cum li-i rangul”. În „Călin (file din poveste)” poetul nu e interesat deloc de prezentarea în vreun fel a ospăţului împărătesc. În schimb, la nunta micilor vietăţi ştim că se vor mânca „plăcinte şi colaci”.

Finalul capodoperei lui George Coşbuc îl constituie urarea lui Mugur-împărat, care îndeamnă cuplul abia format la o firească împlinire, prilej pentru o nouă petrecere:

[3] Al. Piru (1973). *Analize şi sinteze critice*. Craiova: Ed. Scrisul românesc, p. 193
[4] Ibidem.

BDD-A21904 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 12:30:35 UTC)

„-Cât mac e prin livezi,
Atâţia ani la miri urez!
Şi-un prinţ la anul! blând şi mic,
Să crească mare şi voinic,-
Iar noi să mai jucăm un pic
Şi la botez!”

7. Concluzii

În operele epice create după modelul basmelor, nunta e prezentată ca fiind sfârşitul, clipa împlinirii, a fericirii depline. Ion Barbu spunea însă în poemul *Oul dogmatic*: „Că vinovat e tot făcutul/ Şi sfânt doar nunta , începutul”. De fapt, şi în basme este vorba despre un nou început, căci cei doi tineri miri urmează să trăiască „fericiţi până la adânci bătrâneţi”.

BIBLIOGRAFIE

1. Bodiu, Andrei. (2002). *George Coşbuc. Monografie, antologie, receptare critică.* Braşov: Aula. Colecţia „Canon”.
2. Călinescu G. (1982). *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*. Ediţia a II-a, revăzută şi adăugită. Ediţie şi prefaţă de Al. Piru. Bucureşti: Editura Minerva.
3. Eminescu, Mihai. (2010). *Poezii, Prefaţă de Dan. C. Mihăilescu*, Bucureşti: Jurnalul Naţional. Colecţia „Biblioteca pentru toţi”.
4. Gheorghişor, Ioan. (2014). „Ritualul nunţii în poezia cultă românească”. *Vatra veche,* nr. 6: 14-15.
5. Piru, Al. (1973). *Analize şi sinteze critice*. Craiova: Editura Scrisul românesc

BDD-A21904 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 12:30:35 UTC)